

Sygn. akt I NO 3/23

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie D. S.

oskarżonego z art. 56 § 1 k.k.s. i inne

w przedmiocie wniosku oskarżonego o wyłączenie od udziału w sprawie
o sygn. akt II AKa 252/21 sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie
T.G.

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 15 lutego 2023 r.,

zażalenia SSA T.G. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 5 stycznia 2023 r. w sprawie o sygn. II AKo 171/22 o wyłączeniu sędziego,

pozostawia zażalenie bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 13 stycznia 2023 r. sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie T. G. wniósł do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Krakowie o uchylenie postanowienia z dnia 5 stycznia 2023 r. i przekazanie do ponownego rozpoznania wniosku D. S..

W dniu 12 grudnia 2022 r. oskarżony D. S. złożył w sprawie II Aka 252/21, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, wniosek o zbadanie niezależności i niezawisłości SSA T. G. z uwagi na okoliczności towarzyszące jego powołaniu na podstawie art. 42a § 3 u.s.p.; w razie zaś uznania, że nie dochowano terminu do

złożenia takiego wniosku, o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy z uwagi na brak jego niezależności i niezawisłości na podstawie art. 41 k.p.k., zaznaczając zarazem, że przyczyna wyłączenia nie była mu wcześniej znana.

Postanowieniem z dnia 5 stycznia 2023 r. (II AKo 171/22), Sąd Apelacyjny w Krakowie wyłączył SSA T. G. od orzekania na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. W uzasadnieniu postanowienia podkreślono, że z uwagi na upływ terminu do złożenia wniosku przewidzianego przez art. 42a u.s.p. nie można go było rozpoznać na tej podstawie, jednak zdaniem sądu podane we wniosku względy uzasadniały potraktowanie go jako wniosku o wyłączenie sędziego, rozpoznawanego na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego. Od postanowienia tego odwołał się SSA T.G., składając w dniu 13 stycznia 2023 r. wniosek o ponowne zbadanie spełnienia przez niego wymogu niezależności i niezawisłości.

Sąd zważył co następuje:

Pismo należało potraktować jako zażalenie na postanowienie z dnia 5 stycznia 2023 r. i pozostawić bez rozpoznania jako niezaskarżalne.

W postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie wydano postanowienie o wyłączeniu sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. Sąd Apelacyjny w Krakowie przychylił się do wniosku oskarżonego i potraktował to pismo jako wniosek o wyłączenie na podstawie przepisów k.p.k.

Należy wyraźnie podkreślić, że przepisy procedury karnej nie przewidują zaskarżalności postanowienia w przedmiocie wyłączenia sędziego. Nie jest to bowiem orzeczenie zamykające drogę do wydania wyroku, orzeczenie w przedmiocie środka zabezpieczającego ani nie przewidziano zaskarżalności tego orzeczenia w przepisach szczególnych (art. 459 § 1 i 2 k.p.k.; zob. też postanowienie SN z dnia 15 lutego 2011 r., IV KZ 8/11). Środek zaskarżenia wniesiony od takiego postanowienia jest zatem niedopuszczalny i nie powinien zostać przyjęty (art. 429 § 1 k.p.k.), a błędnie przyjęty powinien zostać pozostawiony bez rozpoznania (art. 430 § 1 k.p.k.). Z kolei zgodnie z art. 426 § 1 k.p.k. od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd

Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej. W odniesieniu do postanowienia o wyłączeniu sędziego wydanego w postępowaniu odwoławczym ustawa nie stanowi inaczej. W orzecznictwie przyjmuje się zaś, że „[w]niesienie środka odwoławczego od orzeczeń wymienionych w art. 426 § 1 KPK nie wywołuje żadnych skutków prawnych i nie obliuguje sądu do podjęcia jakichkolwiek czynności procesowych określonych w art. 429 § 1 KPK. Przepis ten jest adresowany do sądu pierwszej instancji, nie zaś do sądu odwoławczego.” Zob. postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2022 r., IV KZ 54/21.

Wniesiony przez SSA T. G. wniosek należy ocenić przez pryzmat art. 118 k.p.k. i uznać, że kwestionując postanowienie z 5 stycznia 2023 r. i domagając się jego uchylecia, wniosek ten pomimo powołanej innej podstawy prawnej stanowi w istocie zażalenie wniesione od postanowienia z dnia 5 stycznia 2023 r., wydane na podstawie przepisów k.p.k. Alternatywą byłoby potraktowanie tego wniosku jako wniosku wniesionego na podstawie art. 42a § 13 u.s.p. Implikowałoby to stwierdzenie, że w sprawie brak jest orzeczenia podlegającego zaskarżeniu w trybie art. 42a u.s.p. Pierwsze rozwiązanie należy wszakże uznać za trafniejsze z procesowego punktu widzenia, skoro zostało wydane stosowne postanowienie.

Nie sposób zaś uznać, że postanowienie z dnia 5 stycznia 2023 jest w istocie postanowieniem wydanym na podstawie art. 42a u.s.p. Przeczy temu wyraźne stanowisko Sądu Apelacyjnego wyrażone w postanowieniu. Nie wchodząc w ocenę zasadności wydania postanowienia na podstawie art. 41 w zw. z art. 42 k.p.k. (w tym w kontekście brzmienia art. 42 § 3 u.s.p.) i istnienia przesłanek wyłączenia sędziego, których ocena była w zakresie ustawowych kompetencji sądu orzekającego i które mogłyby być ewentualnie przedmiotem ponownego badania jeśli możliwe byłoby merytoryczne rozpoznanie środka odwoławczego przez Sąd Najwyższy, należy mieć na względzie, że postanowienie zostało skutecznie wydane i nie podlega odrębnemu zaskarżeniu, nawet jeśli je uznać za proceduralnie wadliwe lub merytorycznie niesłuszne czy nieuzasadnione.

Odnosząc się do argumentu, że powyższy tryb wyłączenia pozbawił sędziego rozpoznającego sprawę możliwości odwołania się, należy wskazać, że brak takiej możliwości nie może uzasadnić odstępstwa od zastosowania przepisów rangi

ustawowej. Wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy nie stanowi rozstrzygnięcia o jego prawach i obowiązkach w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC czy sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Artykuł 78 Konstytucji RP przyznaje prawo do wniesienia środka zaskarżenia stronom. Trudno byłoby uznać, że w każdym przypadku wydania przez inny skład orzekający rozstrzygnięcia zawierającego element oceny sędziego, sędzia musi mieć możliwość jego zaskarżenia, skoro ustawodawca co do zasady nie przewidział wnoszenia przez sędziego środków odwoławczych w rozpoznawanych przez niego sprawach, co dotyczy nie tylko wyłączenia sędziego, ale także np. uchylecia lub zmiany wydanego przez niego orzeczenia w drodze środka zaskarżenia. Artykuł 42a u.s.p. czyni wyłom w tej zasadzie, dotyczy on jednak tylko szczególnej sytuacji uregulowanej w tym przepisie.

W związku z powyższym należało orzec jak w sentencji postanowienia.